ΕΤΟΣ Α΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 22 Ὀκτωβρίου 1911 ΑΡΙΘ 43.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΚΤΗ

ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

(Η΄. 17—31)

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐλθόντι τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχε δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπε· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. Παρήγγειλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. Ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Τί σοι ἐστὶν ὄνομα; Ὁ δὲ εἶπε· Λεγεών· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. Καὶ παρεκάλει αὐτόν, ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπε-

πνίγη. Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγενημένον, ἔφυγον· καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός· καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον, ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν. Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δέ, ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν. Ἐδέετο αὐτοῦ ὁ ἀνήρ, ἀφ᾽ οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ. Ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. Καὶ ἀπῆλθε, καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

Πιστὴν καὶ ἀκριβῆ εἰκόνα τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου κατὰ πάντα μᾶς παριστάνει, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὁ δαιμονιζόμενος τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου. Καθὼς ὁ δαιμονιζόμενος «ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς μνήμασιν», τοιουτοτρόπως καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος ἐκδύεται καὶ ἀποβάλλει τὸ λαμπρὸν ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον ἐνεδύθη κατὰ τὸ ἅγιον Βάπτισμα, ὑπὸ τὴν σωτήριον στέγην τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας δὲν μένει, ἀλλὰ εἰς χώρας ἀκατοικήτους ὑπὸ τῆς θείας χάριτος, μακρὰν τῆς πνευματικῆς μετὰ τοῦ ἁγίου Θεοῦ συγκοινωνίας. Καθὼς ὁ δαιμονιζόμενος ἐκ φόβου πρὸς τὸν πλησιάζοντα Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸν μὲ μεγάλην φωνὴν ἀνέκραξε «τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου; δέομαί σου μή με βασανίσῃς»· τοιουτοτρόπως καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος ἐκ φόβου νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὸν καθαρὸν Θεὸν διϊσχυρίζεται ὅτι οὐδεμία συγκοινωνία καὶ σχέσις ὑπάρχει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ θείου Νόμου, οὗτινος τὴν ἄφευκτον τιμωρίαν καὶ δικαίαν βάσανον νομίζει ὅτι θὰ ἀποφύγῃ. Καθὼς ὁ δαιμονιζόμενος «διαρρήσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους», τοιουτοτρόπως καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος διαρρηγνύων τὰ ἠθικὰ δεσμά, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ συνδέουν πάντα ἄνθρωπον μὲ τὸν ἠθικὸν Νόμον, ὁδηγεῖται ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς ἁμαρτίας εἰς τὰς ἐρήμους καὶ ἀπροσπελάστους ὑπὸ τοῦ θείου τῆς ἀρετῆς φωτὸς χώρας. Καθὼς εἰς τὸν δαιμονιζόμενον «δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθον», τοιουτοτρόπως καὶ εἰς τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον κατοικοῦν πολλὰ εἴδη ἁμαρτιῶν, αἱ ὁποῖαι γεννῶσι καὶ παρακολουθοῦσιν ἡ μία τὴν ἄλλην. Καὶ καθὼς τέλος ὁ δαιμονιζόμενος, «ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει» διὰ τῆς θαυματουργικῆς δυνάμεως τοῦ Κυρίου «ἱματισμένος καὶ σωφρονῶν ἐκάθητο παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ», τοιουτοτρόπως καὶ ὁ εἰς ἁμαρτίας περιπεσών, ἀφοῦ προσέλθῃ εἰς τὸ ἱερὸν Μυστήριον

τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως, ἀπαλάσσεται ἀπὸ τὰς φοβερὰς συνεπείας αὐτῶν, ἐνδύεται καὶ πάλιν τὸ πάλλευκον ἔνδυμα τῆς ἐναρέτου ζωῆς καὶ γίνεται σώφρων καὶ ἐγκρατής, πλησίον πάντοτε τοῦ οὐρανίου Διδασκάλου ὡς πιστὸς καὶ ἐπιμελὴς μαθητὴς εὑρισκόμενος, καὶ εὐλαβῶς τὸν θεῖον λόγον ἀκούων καὶ πρὸς αὐτὸν ῥυθμίζων καὶ κανονίζων τὸν ἐπίγειον αὐτοῦ βίον. Μὲ ὀλίγας λέξεις: καθὼς ὁ δαιμονιζόμενος, ὁ ὁποῖος τόσα δεινὰ ὑπέφερεν ἐκ τῆς φοβερᾶς ἀσθενείας του, τελείως λησμονήσας καὶ ἀπομακρυνθεὶς ἀπὸ τὴν φυσικήν του κατοικίαν καὶ κατάστασιν, ἀπηλλάγη ἐντελῶς ἀπὸ αὐτὰ καὶ εἰς τὴν φυσικήν του κατάστασιν ἐπανῆλθε διὰ τῆς χάριτος καὶ παντοδυναμίας τοῦ Κυρίου, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἀπεπλανήθη ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ «παρεσυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς» (Ψαλ. ΜΗ΄ 13), ἐπανέρχεται εἰς τὴν εὐθεῖαν καὶ βασιλικὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς καὶ ἀναγεννᾶται ἠθικῶς διὰ τῆς χάριτος, τὴν ὁποίαν δαψιλῆ παρέχει εἰς τοὺς μετανοοῦντας ὁ ἅγιος Θεὸς διὰ τοῦ Μυστηρίου τῆς ἱερᾶς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως.

Ὥστε εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν ἐναπόκειται καὶ ἀπὸ τὴν θέλησιν ἡμῶν ἐξαρτᾶται, νὰ θέσωμεν εἰς ἐνέργειαν τὴν θεραπευτικὴν τοῦ ἱεροῦ τούτου Μυστηρίου δύναμιν καὶ νὰ ἀπαλλαχθῶμεν τελείως ἀπὸ τὴν καταστρεπτικὴν ἁμαρτίαν, ὡς ἐθεραπεύθη ὁ δαιμονιζόμενος ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν ἀσθένειάν του. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο χρειάζεται νὰ προσερχώμεθα εἰς αὐτό, ὡς εἶνε πρέπον· διότι καλῶς γνωρίζομεν ὅτι πᾶν καλόν, διὰ νὰ εἶνε πράγματι καλόν, πρέπει νὰ γίνεται καλῶς. Πῶς λοιπὸν εἶνε πρέπον νὰ προσερχώμεθα εἰς τὸ σωτήριον Μυστήριον τῆς ἱερᾶς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως, διὰ νὰ προξενῇ εἰς ἡμᾶς τοὺς σωτηρίους καρπούς του;

Ἡ ἁμαρτία, ἀγαπητοί, εἶνε πληγή, εἶνε ἀσθένεια τῆς ψυχῆς. Καὶ καθὼς δεικνύομεν μεγάλην προθυμίαν καὶ ζῆλον ἐπιμελῆ νὰ ἰατρεύσωμεν πᾶσαν ἀσθένειαν, πᾶσαν πληγὴν τοῦ σώματος, καὶ πρὸς τοῦτο, ἅμα ὡς ἀναφανῇ, τρέχομεν εἰς τοὺς ἰατροὺς τῶν σωμάτων ἐκ δικαίου φόβου μὴ ἐξαπλωθῇ εἰς ὁλόκληρον τὸν ὀργανισμόν, ἐὰν παραμελήσωμεν καὶ βραδύνωμεν νὰ προστρέξωμεν εἰς τὴν ἰατρικὴν βοήθειαν, καὶ κάμνομεν πολὺ καλὰ καὶ φρόνιμα, τοιουτοτρόπως χρεωστοῦμεν καὶ μὲ περισσοτέραν μάλιστα φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν νὰ δεικνύωμεν προθυμίαν εἰς τὴν θεραπείαν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, προστρέχοντες εὐθύς, ὡς ἁμαρτήσωμεν, εἰς τὸν ἰατρὸν τῶν ψυχῶν, τὸν πνευματικὸν Πατέρα ἐκ τοῦ δικαίου φόβου ὅτι παραμεληθεῖσα μία ἁμαρτία γεννᾷ ἄλλην καὶ αὕτη ἄλλην καὶ ἐπὶ τέλους προξενεῖ τὴν ψυχικὴν γάγγραιναν, τὴν τελείαν ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς. «Ἕκαστος πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει τὴν ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον» (Ἰακώβου Α΄ 14—15). Ἄμεσος λοιπὸν καὶ ταχεῖα προσφυγὴ εἰς τὸν πνευματικὸν Πατέρα μετὰ τὴν διάπραξιν τῆς ἁμαρτίας, εἶνε ὁ πρῶτος ἀπαιτούμενος ὅρος. Καὶ

καθὼς καταφεύγοντες εἰς τὸν ἰατρὸν ἐκθέτομεν εἰς αὐτὸν εἰλικρινῶς, ποῦ αἰσθανόμεθα τὸν πόνον, ἀπὸ ποῦ προῆλθε, ποῖα συμπτώματα παρουσιάζονται εἰς τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν, διὰ νὰ κάμῃ κρίσιν καὶ ἀληθινὴν διάγνωσιν, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δώσῃ τὰ ἀναγκαιοῦντα ἰατρικὰ πρὸς καταπολέμησιν τῆς νόσου, πρὸς θεραπείαν, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον χρεωστοῦμεν ἐξομολογούμενοι νὰ ἐκθέτωμεν εἰς τὸν πνευματικὸν ἐν εἰλικρινείᾳ τὰ προκαλέσαντα τὴν ἁμαρτίαν ἐλατήρια, τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ τὸν τόπον, ἐν τῷ ὁποίῳ, καὶ τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐξετελέσαμεν αὐτήν, διὰ νὰ κρίνῃ ἀναλόγως τῶν περιστατικῶν, ὑφ᾽ ἃ διεπράχθη, τὸ ἠθικὸν βάρος, τὸν βαθμὸν τῆς ἐνοχῆς, τὸ θεραπεύσιμον ἢ μὴ αὐτῆς καὶ συμβουλεύσῃ ἀνάλογα πνευματικὰ φάρμακα. Ἄλλως μὴ περιμένωμεν ψυχικὴν θεραπείαν. Εἰλικρίνεια λοιπὸν καὶ ἀλήθεια εἶνε ὁ δεύτερος ἀπαιτούμενος ὅρος. Ἀλλὰ καθὼς μὲ τὴν συμβουλὴν τοῦ ἰατροῦ καὶ τὴν ξηρὰν ὑπόδειξιν τῶν φαρμάκων δὲν ἐπέρχεται ἡ θεραπεία, ἀλλὰ χρειάζεται ἡ τελεία ἐκτέλεσις καὶ λῆψις αὐτῶν ἐκ μέρους τοῦ ἀσθενοῦς, τοιουτοτρόπως εἶνε ἀνάγκη πρὸς θεραπείαν τῆς ψυχῆς νὰ συμμορφωθῇ τελείως ὁ ἐξομολογούμενος μὲ τὰς πατρικὰς συμβουλὰς τοῦ πνευματικοῦ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ ἀκριβῶς τὰ παραγγελλόμενα. Ὑπακοὴ λοιπὸν διὰ τὸ μέλλον εἶνε ὁ τρίτος ἀπαιτούμενος ὅρος. Καθὼς δὲ ὁ θεραπευθεὶς ἀπὸ τὴν σωματικὴν ἀσθένειαν χρεωστεῖ νὰ προσέχῃ ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐπροκάλεσαν αὐτὴν καὶ νὰ τὰ ἀποφεύγῃ, διὰ νὰ μὴ ξανακυλίσῃ καὶ πάλιν, ὡς λέγομεν κοινῶς, ὁπότε ἡ θεραπεία εἶνε πολὺ δύσκολος, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ λαβὼν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του, ὀφείλει νὰ ἀποφεύγῃ πᾶν αἴτιον, τὸ ὁποῖον ἠμπορεῖ νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὀφείλει ν᾽ ἀπομακρύνεται ἀπὸ αὐτήν, διότι ἂν ὑποπέσῃ καὶ πάλιν εἰς τὰ δίκτυά της, πολὺ δύσκολα πάλιν θεραπεύεται· «ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν» (Ἑβρ. ς΄. 4). Βίος λοιπὸν πλήρης καρπῶν τῆς μετανοίας μετὰ τὴν ἐξομολόγησιν, ἰδοὺ καὶ ὁ τέταρτος ἀπαιτούμενος ὅρος.

Κατὰ ταῦτα, ἀδελφοί, εὐθὺς ὡς διαπράξωμεν τὴν ἁμαρτίαν, ὀφείλομεν νὰ μετανοῶμεν καὶ νὰ ἐξομολογώμεθα, ἄνευ περιστροφῶν καὶ ἀνωφελῶν δικαιολογιῶν, ἀληθῶς, εἰλικρινῶς, νὰ φυλάττωμεν εὐλαβῶς τὰς πατρικὰς συμβουλὰς καὶ παραγγελίας τοῦ πνευματικοῦ καὶ ν᾽ ἀποφεύγωμεν ἐπιμελῶς νὰ ὑποπέσωμεν καὶ πάλιν εἰς αὐτήν, διὰ νὰ μὴ ὁμοιάζωμεν τὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα ἐπιστρέφοντα κύνα, εἰς τὴν λουομένην εἰς κυλισμὸν βορβόρου ὗν (Β΄. Πετρ. Β΄. 22), ἀλλὰ νὰ δεώμεθα τοῦ Σωτῆρος «εἶνε σὺν αὐτῷ» κατὰ τὸ ἀξιομίμητον παράδειγμα τοῦ ἰατρευθέντος δαιμονιζομένου τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

ΙΑ'.

«Πρόσχωμεν τὰ Ἅγια τοῖς Ἁγίοις».

Ποῖος τῶν Χριστιανῶν δὲν εὔχεται καὶ δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τὴν ἁγίαν Γῆν, νὰ ἐπισκεφθῇ τοὺς τόπους τοὺς ἁγιασθέντας διὰ τῆς πολιτείας καὶ τῶν ἔργων τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν; Ποῖος δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Ἱερουσαλήμ, νὰ ἴδῃ τὴν Γεθσημανῆ, νὰ προσπέσῃ ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ, νὰ προσκυνήσῃ τὸν πανάγιον καὶ ζωοδόχον τάφον τοῦ Κυρίου; Πόσοι δὲ δὲν ὑπάρχουσι καλοὶ Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι λυποῦνται, διότι ἡ ἁγία Γῆ κεῖται μακράν, καὶ ἡ ἐπίσκεψις τῶν ἁγίων τόπων ἀπαιτεῖ καὶ χρηματικὰς δαπάνας οὐ τὰς τυχούσας καὶ κόπους πολλούς. Ἀλλὰ θάρσει δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ. Νομίζεις ὅτι πᾶσα ἡ ἁγιωσύνη περιεκλείσθη ἐν μόνῃ τῇ Παλαιστίνῃ; Ὅτι ἀκολούθως οἱ πιστοὶ ἀποβαλόντες, οὕτως εἰπεῖν, ταύτην τὴν ἁγίαν Γῆν, ἀπέβαλον καὶ τὴν ἁγιότητα; οὐδαμῶς. Οἱ ὡραῖοι πόδες τῶν Ἀποστόλων περιῆλθον εἰς πᾶσαν τὴν Γῆν, καὶ ἡ μεγάλη τῆς Ἱερουσαλὴμ ἁγιότης διεδόθη εἰς πάντα τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα. Ἐνθυμήθητι ὅτι ἔκπαλαι ὁ ἀρχαῖος Βασιλεὺς τῆς ἁγίας Γῆς, εἶπε, «*Πᾶσα ἡ γῆ » προσκυνησάτωσάν σοι, καὶ ψαλάτωσάν σοι, Ὕψιστε*». Ἐὰν λοιπὸν πᾶσα ἡ γῆ προσκυνῇ ἤδη τὸν Θεόν, ἄρα πᾶσα ἡ γῆ ἁγία, καὶ πᾶς τόπος ἐστὶ «*τόπος τῆς δεσποτείας τοῦ Θεοῦ.*» Ἀληθῶς ἡ ἁγία Γῆ στενὴ ὑπῆρχεν ἕως τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ νῦν ἐπεξέτεινε τὰ ὅρια αὐτῆς εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, οὐδ᾽ ὑπάρχει τόπος ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ δυνάμενος εἶναι ὅριον αὐτῆς. Καὶ λοιπόν, Χριστιανοί, ἑστῶτες ἐν τῷ Ναῷ, παρόντες εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς μεγάλης Θυσίας, πάρεσμεν ἤδη ἐν τῇ ἁγίᾳ Γῇ. Πάντες οἱ ἱεροὶ τόποι διὰ τῆς μυστικῆς σημασίας τῶν τελουμένων ἐμφανίζονται ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν· πάντα τὰ μεγάλα γεγονότα ἀναφαίνονται τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου. Ἰδοὺ μετὰ τὸ Ἀνώγεον τῆς Σιὼν ἡ ἁγία Ἐκκλησία καθοδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεθσημανῆ, καὶ πόρρωθεν παρίστησι τὴν φοβερὰν εἰκόνα τοῦ Γολγοθᾶ.

Ὁπόταν ὁ ἱερουργῶν ἐν τῇ Λειτουργίᾳ διὰ τῆς πρὸς τὸν οὐράνιον Δεσπότην ἱλαστηρίου ἐκφωνήσεως ἐξεγείρῃ τοὺς πιστοὺς πρὸς τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην καὶ ἱερὰν προσευχήν, ἣν αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐδίδαξεν ἡμᾶς. Ὁπόταν λέγῃ «*καὶ καταξίωσον ἡμᾶς, Δέσποτα, μετὰ παρρησίας ἀκατα- » κρίτως, τολμᾶν ἐπικαλεῖσθαι Σὲ τὸν ἐπουράνιον Θεὸν Πατέρα*˙» δὲν ἀκούεται ἆρά γε κατὰ ταύτην τὴν ὥραν ἡ φωνὴ τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ διεγείρουσα τοὺς Ἀποστόλους, «*γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε*»; Τί δὲ ἄλλο ὑπομιμνῄσκει καὶ αὐτὴ ἡ ὑφ᾽ ἡμῶν ἐκφωνουμένη προσευχή, «*Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς*» κλπ., εἰμὴ τὴν προσευχὴν τοῦ Ἰησοῦ, μεθ᾽ ἧς ἐκεῖνος προσέπιπτεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ Πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ κήπῳ τῆς Γεθσημανῆ; Πόσον ἁρμοδίως, τῷ ὄντι, βάλλει καὶ ἡμᾶς ἡ ἁγία Ἐκκλησία εἰς προσευχὴν ἐνώπιον τοῦ οὐρανίου Πατρὸς κατ᾽ ἐκείνην τὴν ὥραν, καθ᾽ ἣν ἐκτενῶς ἐν αἱματηρῷ ἱδρῶτι δέεται αὐτὸς ὁ Μονογενὴς αὐτοῦ Υἱός! Ὁποία δὲ καταπληκτικὴ ἀναλογία μεταξὺ προσευχῆς καὶ προσευχῆς! Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὡς Υἱὸς Μονογενὴς βοᾷ πρὸς τὸν Θεὸν «***Πάτερ μου***», καὶ ἡμεῖς ὡς υἱοὶ κατὰ χάριν ἀνακράζομεν ἐνώπιον αὐτοῦ, «***Πάτερ ἡμῶν***». Ἀλλὰ καὶ αὕτη καὶ ἐκείνη ἡ προσευχὴ τὸν αὐτὸν οὐράνιον Πατέρα ἐπικαλεῖται, καὶ αὕτη καὶ ἐκείνη ἡ προσευχὴ ἐξαιτεῖται τὸ αὐτὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα. «*Γενηθήτω τὸ θέλημά σου*», εἶπεν ὁ Χριστός˙ «*Γενηθήτω τὸ θέλημά σου*», λέγομεν καὶ ἡμεῖς. Οὕτως ἀμφότεραι αἱ προσευχαὶ φέρουσι τὸν αὐτὸν οὐράνιον τύπον˙ ἀμφότεραι αἱ προσευχαὶ ὡς δύο διαυγεῖς ῥύακες ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐξέβλυσαν θείας πηγῆς.

Μετὰ ταῦτα φρικώδη ἀποκαλύπτονται φαινόμενα. Ἀναφαίνεται ὁ Γολγοθᾶς, ὑψοῦται ὁ σταυρός, διασαλπίζεται εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ ἀντηχεῖ εἰς τοὺς οὐρανοὺς τὸ θεῖον «***τετέλεσται***»! Ἐκ τούτου δὲ τοῦ ἤχου ἀλλοιοῦται ὁ οὐρανός, σείεται ἡ γῆ, σχίζεται τὸ καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ, ἀνοίγονται τὰ μνημεῖα τῶν ζωοποιηθέντων νεκρῶν. Παρατηρήσατε, Χριστιανοί μου˙ Τὸ ἅγιον Βῆμα δὲν εἶναι τὸ ὄρος τοῦ Γολγοθᾶ; ὁ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ἱερὸς θρόνος, δὲν εἶναι τὸ σταυρικὸν θυσιαστήριον; δὲν εἶναι τὸ μνημεῖον τοῦ Ἰησοῦ; Ἀλλ᾽ ἰδοὺ ἡ ἁγία Ἐκκλησία παρίστησι καὶ αὐτὰ τὰ γεγονότα δι᾽ ὀλίγων μέν, ἀλλὰ δι᾽ ἰσχυρῶν ἐκφράσεων. Ὑψοῦται ὁ ἅγιος Ἀμνὸς ἐπὶ τῆς τραπέζης εἰς σημεῖον ὅτι ὑψώθη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὁ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου Ἰησοῦς Χριστός. Ἀκούομεν τὰς διδακτικὰς ἐκφωνήσεις, «*Πρόσχωμεν*», καὶ «*τὰ Ἅγια τοῖς Ἁγίοις*», ὡς ἠκούοντο ἀπὸ τοῦ σταυροῦ αἱ θεῖαι τοῦ Ἰησοῦ ἐκφράσεις. Ἀντηχεῖ ἡ κατανυκτικὴ βοὴ τοῦ στίχου, «*Εἷς Ἅγιος, εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός*» πιστοῦσα ἡμῖν τὴν θείαν δικαιοσύνην τοῦ Λυτρωτοῦ, ὡς παρὰ τὸν σταυρὸν τοῦ Ἰησοῦ ὁ πιστεύσας ἑκατόνταρχος διεμαρτύρατο τὴν ἁγιότητα καὶ θεότητα τοῦ σταυρωθέντος Δικαίου, «*ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν οὗτος*». Εὐθὺς μετὰ τοῦτο ἀποπερατοῦται ἡ ἐν τῷ Ναῷ λατρεία καὶ διακόπτονται αἱ ἱεροπραξίαι. Δι᾽ αὐτῶν τούτων σαφῶς παρίσταται τὸ τέλος τῆς μεσιτευσάσης διακονίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ θάνατος καὶ ὁ ἐνταφιασμὸς αὐτοῦ. Κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας καθίσταται ἐπαισθητὴ πρὸς πάντα Χριστιανόν, παρεστῶτα ἐν τῷ ναῷ, καὶ ἡ ἀθυμία ἐκείνη, ὑφ᾽ ἧς κατελήφθησαν οἱ Ἀπόστολοι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Διδασκάλου αὐτῶν

Μόνον ὁ κατανυκτικὸς ἦχος τοῦ κοινωνικοῦ παρέχει τινὰ ζωήν, ἐξακοντίζει ἀκτῖνά τινα ἐλπίδος· μόνον ἡ ὑμνῳδία τῶν ψαλμῶν ἐμβάλλει εἰς τὰς περιλύπους ψυχὰς ἐναργεστέραν τινὰ προαίσθησιν τῆς ἀναστάσεως, διδάσκουσαν, ὅτι «*οὕτω γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν*».

Ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμήν, καθ' ἣν ἐν τῷ ναῷ κατὰ τὸ φαινόμενον διεκόπη τὸ πᾶν, ἐν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ παρατείνεται ἡ ἱερουργία, καὶ οἱ ἱερουργοῦντες δι' εὐλαβῶν αἰσθημάτων ἀπολαύουσι τῆς μυστικῆς Τραπέζης, μεταλαμβάνουσι τῆς ἀθανάτου τροφῆς, καὶ πίνουσι τὴν γλυκυτάτην ὑπερουράνιον πόσιν, ἐν οἷς σαφῶς ἀποκαλύπτεται ἡμῖν, ἔνθεν μὲν ἡ θανὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, ἔνθεν δὲ τὰ μεγάλα αὐτοῦ ἔργα μετὰ τὸν ἐνταφιασμόν, ἡ ἐν ᾅδῃ νικητήριος μετὰ τῆς ψυχῆς κάθοδος, ἡ μακαρία συμμετοχὴ τοῦ Παραδείσου μετὰ τοῦ ληστοῦ, καὶ ἡ ἔνδοξος ἐπὶ τοῦ οὐρανίου θρόνου ἐνθρόνισις μετὰ τοῦ ὁμοουσίου αὐτοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἡ ἁγία Ἐκκλησία μαρτυρεῖ περὶ τούτου ὧδέ πως: «*Ἐν τάφῳ σωματικῶς, ἐν Ἅδου δὲ μετὰ ψυχῆς ὡς Θεός, ἐν Παραδείσῳ δὲ μετὰ ληστοῦ, καὶ ἐν Θρόνῳ ὑπῆρχες, Χριστέ, μετὰ Πατρὸς καὶ Πνεύματος, πάντα πληρῶν ὁ ἀπερίγραπτος*».

Τοιαῦται ἡμῖν, Χριστιανοί, τῶν μεγάλων Εὐαγγελικῶν γεγονότων αἱ ἀναμνήσεις. Τί ἤδη ἐμποδίζει ἕκαστον ἡμῶν νὰ παρευρίσκηται ἐν τῷ κήπῳ τῆς Γεθσημανῆ, καὶ ἐν τῷ ὄρει τοῦ Γολγοθᾶ; Τοὐναντίον μάλιστα, δὲν δυνάμεθα καθ' ἡμέραν, ἐὰν ἐπιθυμῶμεν, νὰ ἐπισκεπτώμεθα ἐν καιρῷ τῆς Λειτουργίας τοὺς ἁγίους τούτους τόπους, καὶ νὰ προσκυνῶμεν αὐτούς; Δὲν δυνάμεθα καθ' ἡμέραν νὰ συμπροσευχώμεθα μετὰ τοῦ Ἰησοῦ τὴν ἱερὰν προσευχήν, καὶ νὰ προσπίπτωμεν ἐνώπιον τοῦ σωτηριώδους αὐτοῦ σταυροῦ; Ναί, καὶ ἤδη ἱστάμεθα ἐν τῷ κήπῳ τῆς Γεθσημανῆ, καὶ προσευχώμεθα μετὰ τοῦ Ἰησοῦ μίαν καὶ τὴν αὐτήν, οὕτως εἰπεῖν, θείαν προσευχήν.

Ἀλλ' ἐν ᾧ τὴν αὐτὴν προσευχόμεθα προσευχήν, ὁποία ἐν τούτοις ὑπάρχει ἀνισότης καὶ διαφορὰ μεταξὺ τῶν προσευχομένων! Ὁ Χριστὸς προσεύχεται μετὰ προσοχῆς βαθείας καὶ ἄκρας εὐλαβείας πρὸς τὸν Θεὸν Πατέρα, ἀλλ' ἡμεῖς προσευχόμεθα ἀνευλαβῶς καὶ ἀπροσέκτως. Ὁ Χριστὸς προσεύχεται μετὰ προθυμίας καὶ θερμότητος τοιαύτης, ὥστε ἡ γῆ ῥαντίζεται ἐκ τοῦ ἱδρῶτος καὶ αἵματος αὐτοῦ· ἡμεῖς τοὐναντίον προσευχόμεθα τοσοῦτον ἀμελῶς, τοσοῦτον ψυχρῶς, ὥστε οὐδεμία ῥανὶς αἵματος δύναται νὰ θερμανθῇ ἐν ἡμῖν ἐκ τῆς πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως. Ἡ προσευχὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκφέρεται καὶ μετ' ἐπάρσεως τῶν ὀφθαλμῶν εἰς τὸν Οὐρανόν, καὶ μετὰ πτώσεως ἐπὶ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, καὶ μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων ἀφθόνων. Τὴν ἡμετέραν δὲ προσευχὴν οὐδὲν ἐπιμαρτυρεῖ, οὔτε κατανυκτικὸν βλέμμα, οὔτε θερμὴ προσκύνησις, οὔτε συντριβῆς στεναγμός, οὔτε μετανοίας δάκρυον. Εἰς τί λοιπὸν χρησιμεύει δι' ἡμᾶς ὁ κῆπος τῆς Γεθσημανῆ, ἀδελφοί, ἐὰν οὐδὲ γινώσκωμεν, οὐδὲ προθυμοποιούμεθα προσεύχεσθαι κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Λυτρωτοῦ ἡμῶν; ἐὰν συμμεριζώμεθα οὐχὶ τὴν προσευχὴν μετὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ὕπνου βαρύτητα μετὰ τῶν Ἀποστόλων; Πόσοι, δυστυχῶς, δὲν ὑπάρχουσιν ἐξ ἡμῶν Πέτροι, οἵτινες

τῶν μεγάλων αὐτῶν ὑποσχέσεων τὴν ἐκπλήρωσιν δεικνύουσι παραμικρὰν ὅλως καὶ ἀσήμαντον, οἵτινες δὲν θέλουσιν οὐχὶ μίαν ὥραν μόνον, ἀλλ᾽ οὐδὲ μίαν στιγμὴν νὰ συμπροσευχηθῶσι τῷ Χριστῷ μετὰ θερμοῦ ζήλου! Πόσοι, οἱ ὁποῖοι, στόματι μὲν ὁμολογοῦσι τὸν Χριστόν, τῇ δὲ πολιτείᾳ καὶ τοῖς ἔργοις ἀρνοῦνται αὐτόν, ἐν πάσῃ δὲ ἁμαρτίας διαφθορᾷ λέγουσιν, «*οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον*»! Πόσοι τῇ μὲν γλώσσῃ λέγουσι, «*Ραββί,* » *Ραββὶ καὶ τῷ στόματι καταφιλοῦσιν αὐτόν*», ἔργῳ δὲ ἀναδείκνυνται προδόται! Πόσοι λέγουσι «*Κύριε, Κύριε, καὶ οὐ ποιοῦσι τὸ θέλημα τοῦ* » *οὐρανίου αὐτῶν Πατρός!*» Ἀλλὰ τοὐλάχιστον, Χριστιανοί μου, ἂς μιμηθῶμεν τὴν μετάνοιαν τοῦ Πέτρου. Ἂς ἀποπλύνωμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐκ τῶν κηλίδων τῆς ἁμαρτίας διὰ πικρῶν δακρύων!

Ἰδού, ἀδελφοί, καὶ ὁ ἅγιος Γολγοθᾶς! Ἰδοὺ καὶ ὁ μέγας, ὁ θεῖος Ἀθλητής! Δεῦτε προσκυνήσωμεν αὐτῷ, ὁμολογήσωμεν ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν πίστιν ἡμῶν, ἀποκαλύψωμεν αὐτῷ τὴν ἡμετέραν ἀγάπην. Προσπέσωμεν ἐνώπιον αὐτοῦ μετὰ προσευχῆς, ἵνα αὐτὸς ἐκ τοῦ ποτηρίου τῆς θυσίας, τοῦ ὑπερεκχειλιζομένου τῷ θείῳ αὐτοῦ αἵματι, ἀφορίσῃ ῥανίδα καὶ ὑπὲρ καθαρισμοῦ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Ἀλλ᾽ ἡμεῖς ἄλλως σκεπτόμεθα. Ἱερός, πάσης προσκυνήσεως ἄξιος, ἀγαπητὸς ὁ Γολγοθᾶς δι᾽ ἡμᾶς ἐπὶ τοσοῦτο μόνον, ἐφ᾽ ὅσον ἱστάμεθα ἐπ᾽ αὐτοῦ ὡς ἀλλότρια τοῦ Χριστοῦ ποίμνια. Ἡμεῖς ὀρεγόμεθα νὰ ἴδωμεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἄνευ ἡμῶν. Ἐὰν ἐπήγνυτο πέριξ τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ πληθὺς ἄλλων σταυρῶν, ἵνα ἐπ᾽ αὐτῶν συσταυρωθῶμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ Χριστοῦ, τότε πάντες ἡμεῖς, ὡς οἱ Ἀπόστολοι, προτροπάδην θὰ ἐφεύγομεν ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ ἐπιλανθανόμενοι καὶ τῆς τοῦ τόπου ἁγιότητος καὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἰδοὺ τί ἐστὶ δι᾽ ἡμᾶς καὶ ὁ Γολγοθᾶς, ἐὰν μὴ ὑπάρχῃ ἐν ἡμῖν θερμὴ πρὸς τὸν λυτρωτὴν ἡμῶν ἀγάπη· ἐὰν μὴ στέργωμεν συμμετασχεῖν μετ᾽ αὐτοῦ μηδὲ τὸν ἐλάχιστον σταυρόν· ἐὰν ἀμνημονῶμεν τῶν λόγων τῆς Γραφῆς, ὅτι «*διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ* » *ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ*», καί, «*ὃς οὐ λαμβάνει τὸν* » *σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω τοῦ Ἰησοῦ, οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ἄξιος*».

Σπουδάσωμεν, Χριστιανοὶ ἀδελφοί, σπουδάσωμεν ἀξίως ἐπισκέπτεσθαι τὴν κεχαριτωμένην ἡμῶν Γεθσημανῆ καὶ τὸν μυστικὸν Γολγοθᾶ. Ὁπόταν ἄρξηται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ Κυριακὴ προσευχὴ «***Πάτερ ἡμῶν***» προσπέσωμεν ἐνώπιον τοῦ οὐρανίου ἡμῶν Πατρός, ὡς ἂν ἐν τῷ κήπῳ τῆς Γεθσημανῆ, καὶ μετ᾽ εὐλαβοῦς προσοχῆς ἐξετάσωμεν πᾶσαν αὐτῆς συλλαβήν, ἀνατιθέμενοι πᾶσαν ἡμῶν τὴν ζωὴν εἰς τὸ θέλημα τοῦ οὐρανίου Πατρός, καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ ἀφιέντες τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν πᾶν ὀφείλημα αὐτῶν πρὸς ἡμᾶς ἀναφερόμενον. Ὁπόταν ἀκούσωμεν τὰς μεγάλας ἐκφωνήσεις: «***Πρόσχωμεν***» καὶ «***τὰ Ἅγια τοῖς Ἁγίοις***», προσπέσωμεν ἐνώπιον τοῦ Σταυροῦ τοῦ Λυτρωτοῦ ἡμῶν, ὡς ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τοῦ πάθους αὐτοῦ, ἵνα ὁ μέγας Μεσίτης ἡμῶν ἁγιάσῃ καὶ ἡμᾶς τῷ θείῳ αὐτοῦ αἵματι, καὶ καταστήσῃ ἀξίους τῆς διαμονῆς ἐν τῇ κληρονομίᾳ τῶν Ἁγίων. Ἀμήν.